

LIETUVIŲ KALBA (GIMTOJI)

Teksto rašymo užduotys

2011 m. valstybinis brandos egzaminas
(pakartotinė sesija)

2011 m. birželio 22 d.

Trukmė – 3 val. (180 min.)

NURODYMAI

- Šiame sąsiuvinyje jums pateiktos **dvi samprotavimo rašinio užduotys ir trys tekstai interpretacijai**. Pasirinkite **vieną iš jų** (samprotavimo rašinį arba teksto interpretaciją) ir parašykite darbą.
- Pasitikrinkite, ar egzamino užduotyje nėra tuščių lapų ar kito aiškiai matomo spausdinimo broko. Pastebėję praneškite egzamino vykdytojui.
- Šiame sąsiuvinyje galite rašyti savo pastabas, komentarus ir pan.
- Šio užduočių sąsiuvinio viduryje palikta vietos juodraščiui. Jeigu pirmiausia rašote juodraštyje, kad būtų patogiau, išplėskite jį iš užduočių sąsiuvinio vidurio.
- Juodraštis nebus tikrinamas. Pasilikite pakankamai laiko darbui perrašyti į švarraštį.
- Savo darbo švarraštį rašykite jums išdalytuose lapuose. Pirmiausia užrašykite samprotavimo rašinio temą arba interpretuojamo teksto autorių ir pavadinimą. Pavyzdžiui:

..... *eilėraščio* ..... *interpretacija*
(autoriaus vardas ir pavardė) (pavadinimas)

..... *romano / apysakos / apsakymo / dramos* ..... *ištraukos interpretacija*
(autoriaus vardas ir pavardė) (pavadinimas)

- Švarraštyje rašykite tamsiai **mėlynai rašančiu** rašikliu aiškiai ir įskaitomai. Koregavimo priemonėmis naudotis negalima.
- Turite parašyti 400–450 žodžių tekstą. Vertinant bus atsižvelgiama ir į darbo apimtį.
- Švarraštyje suskaičiuokite žodžius ir parašėje **nurodykite 400 žodžių ribą**.
- Rašykite tik jums skirtose vietose, nerašykite vertintojų įrašams skirtose vietose. Visame darbe neturi būti užrašų ar kitokių ženklų, kurie leistų atpažinti darbo autorių.
- Prieš atiduodami darbą, dar kartą pasitikrinkite, ar švarraštyje nepalikote klaidų.

Linkime sėkmės!

I. SAMPROTAVIMO RAŠINIO UŽDUOTYS

Pasirinkite vieną iš siūlomų temų ir parašykite 400–450 žodžių samprotavimo rašinį.

Siūlomos temos:

1. Kokių galimybių žmogui atveria vaizduotė?

2. Žmogus esi tiek, kiek tau rūpi kiti.

Rašydami remkitės kultūrine patirtimi (pavyzdžiui, grožinės literatūros ar kitais meno kūriniais, mokslo, religijos žiniomis, tradicijomis ir t. t.) ir socialine patirtimi.

II. TEKSTO INTERPRETACIJOS UŽDUOTYS

Pasirinkite vieną iš pateiktų tekstų ir parašykite 400–450 žodžių teksto interpretaciją.

1 TEKSTAS

Kristijonas Donelaitis

METAİ (ištrauka)

Štai tuojaus visi pulkai, girdėdami šauksmą,
Iš visų pašalių susilėkė jam pasirodė.
„Štai mes, jūs tarnai! Ką velys¹ jūsų malonė?“ –
„Mes, – atsiliepdams jiems erelis, – norime tardyt²,
Kaip jūsų mylista³ žiemos bėdoj išsilaikėt. <...>“
Taip ereliui klausiant ir aštriai tyrinėjant,
Gandras ant savo lizdo nei koks pons išsisplėtęs
Bei besikloniodams⁴ vis ir linksmi šokinėdams:
„Dievs, – tarė, – svieta⁵ šį sutverdams ir budavodams⁶,
Daugel tūkstančių gyvų sutvėrimų leido
Ir kožnam⁷ savo valgį bei gyvatą⁸ paskyrė;

¹ velyti – liepti, įsakyti; linkėti

² tardyti – išgirsti, teirautis

³ mylista – jo didenybė, jo malonė

⁴ kloniotis – lankstyti

⁵ svietas – pasaulis

⁶ budavoti – statyti

⁷ kožnas – kiekvienas

⁸ gyvata – gyvenamoji vieta

RIBOTO NAUDOJIMO

(iki teisėtai atskleidžiant vokus, kuriuose yra valstybinio brandos egzamino užduoties ar jos dalies turinys)

LIETUVIŲ KALBA (GIMTOJI) ♦ Teksto rašymo užduotys ♦ 2011 m. valstybinis brandos egzaminas ♦ Pakartotinė sesija

---

Juk visur, kur žiūrim tikt, dyvai⁹ pasirodo.
 Pulką šį Sutvertojis į vandenį siuntė,
 O anam ant orų plaukt sparnus dovanojo.
 Daug gyvų daiktų po medžiais girėse slapos¹⁰;
 O kiek ant laukų linksmai plezdenami laksto
 Ar pas žmones ant kiemų čypsėdami burzda!
 O vei kožną dievs vis su pasimėgimu sotin.
 Kartais tropijas¹¹ sulaukt ir alkaną dieną,
 Kad visur per daug baisybės darganų teška
 Ar kad dėl žmogaus griekų¹² dievs vargina svieta.
 Neprietelis¹³ žmogus daug syk mus gandina šaudams
 Irgi bičiulių bei genčių mums numuša daugel.
 Kartais nuo vaikų meilingus atskiria tėvus
 Ar aukštai kopinėdams paukščių pavagia veislę.
 Sykais vargstantiems nei koks geradėjas
 Grūdus patvoryj barstydams ragina valgyt;
 O štai, kad tarp mūsų kas ką lest pasidrašin,
 Su tinklais glūpiams¹⁴ draugams iškada¹⁵ padaro
 Ar su provyta¹⁶ pūčka¹⁷ tikt muša, tikt muša.
 Ir tarp paukščių rods tūls¹⁸ kytras¹⁹ randasi sukčius,
 Kurs gardžiai prisiėst slaptoms savo numuša draugą.
 Vanags, ans klastorius, ir pelėda, jo dumčius²⁰,
 Ir varnai su varnoms, ir jų draugala šarka
 Daug kasmets, kaip žinom, išgaišina nabagų²¹;
 Bet toksai razbaininks²² dar tarp mūs nesirado,
 Kaip žmogus tūls yr, kad jis smaguriaut išsižioja.“

K. Donelaitis. Metai ir pasakėčios. V., *Baltos lankos*, 2002.

---

⁹ dyvas – stebuklas¹⁰ slapytis – slapstytis¹¹ troytis – atsitikti, pasitaikyti¹² griekas – nuodėmė¹³ neprietelis – priešas, nenaudėlis¹⁴ glūpas – kvailas¹⁵ iškada – žala¹⁶ provyti – užtaisyti¹⁷ pūčka – šautuvas¹⁸ tūlas – dažnas¹⁹ kytras – gudrus, suktas²⁰ dumčius – patarėjas²¹ nabagas – vargšas, vargeta²² razbaininkas – galvažudys

RIBOTO NAUDOJIMO

(iki teisėtai atskleidžiant vokus, kuriuose yra valstybinio brandos egzamino užduoties ar jos dalies turinys)

RIBOTO NAUDOJIMO

(iki teisėtai atskleidžiant vokus, kuriuose yra valstybinio brandos egzamino užduoties ar jos dalies turinys)

LIETUVIŲ KALBA (GIMTOJI) ♦ Teksto rašymo užduotys ♦ 2011 m. valstybinis brandos egzaminas ♦ Pakartotinė sesija

---

2 TEKSTAS

Sigitas Geda

Nusivežk mane į Zarasus
Ir parodyk savo ežerus.
Aš juk vaikas ežerų –
Teliūskuojančių – žydrų.

Kai tėvukas girnas kalė,
Kai motutė žirnius malė,
Ten gimiau aš vieną dieną,
Kai – ežiai šienavo pievą.

Dešimt brolių maukė pieną,
Ežere vėžys. Per dieną
Zujo kiškiai po dirvoną,
Karvė – kasėsi į tvorą.

Ten diedukai ėjo lažą,
Ten – ragavo lazda žalią,
Vakarais ten pynė vyžą,
Srėbė sriubą – avižinę.

Ten po pasaulinio karo
Negyvų – laukuos daug rado.

S. Geda. Varnėnas po mėnuliu. V., *Vaga*, 1984.

RIBOTO NAUDOJIMO

(iki teisėtai atskleidžiant vokus, kuriuose yra valstybinio brandos egzamino užduoties ar jos dalies turinys)

LIETUVIŲ KALBA (GIMTOJI) ♦ Teksto rašymo užduotys ♦ 2011 m. valstybinis brandos egzaminas ♦ Pakartotinė sesija

Užrašykite savo eilės numerį, nurodytą protokole _____

Juodraštis

RIBOTO NAUDOJIMO

(iki teisėtai atskleidžiant vokus, kuriuose yra valstybinio brandos egzamino užduoties ar jos dalies turinys)

LIETUVIŲ KALBA (GIMTOJI) ♦ Teksto rašymo užduotys ♦ 2011 m. valstybinis brandos egzaminas ♦ Pakartotinė sesija

RIBOTO NAUDOJIMO

(iki teisėtai atskleidžiant vokus, kuriuose yra valstybinio brandos egzamino užduoties ar jos dalies turinys)

LIETUVIŲ KALBA (GIMTOJI) ♦ Teksto rašymo užduotys ♦ 2011 m. valstybinis brandos egzaminas ♦ Pakartotinė sesija

RIBOTO NAUDOJIMO

(iki teisėtai atskleidžiant vokus, kuriuose yra valstybinio brandos egzamino užduoties ar jos dalies turinys)

LIETUVIŲ KALBA (GIMTOJI) ♦ Teksto rašymo užduotys ♦ 2011 m. valstybinis brandos egzaminas ♦ Pakartotinė sesija

RIBOTO NAUDOJIMO

(iki teisėtai atskleidžiant vokus, kuriuose yra valstybinio brandos egzamino užduoties ar jos dalies turinys)

LIETUVIŲ KALBA (GIMTOJI) ♦ Teksto rašymo užduotys ♦ 2011 m. valstybinis brandos egzaminas ♦ Pakartotinė sesija

3 TEKSTAS

Bitė Vilimaitė**KNYGOS**

Tais metais aš gerai apsiskaičiavau savo pajamas bei išlaidas ir nutariau atsiskirti nuo kaimynų – įsigijau atskirą šiukšlių konteinerį. Tada gyvenau tokiam mieste užkampyje. Namą man testamentu užrašė tolima giminaitė. Persikrausčiau į tą medinę trobą be didelio džiaugsmo. Prsidėjo rūpesčių – štai, kad ir tas šiukšlių išvežimas... Šalia vos ne per vieną naktį išdygo viešbutis, tiesa, nedidelis, vos kelių kambarių. Taigi nusprendžiau, man tikrai būtų kvaila mokėti ir už viešbučio šiukšlių išvežimą. Beje, tas viešbutukas beveik neturėjo pajamų. Kartą užėjau ten išsikeisti šimtinės ir ką gi, kasoje neatsirado pinigų. Dar kitą dieną nuėjau nusipirkti cigarečių ir vėl veltui – baras neturėjo rūkalų.

Taigi siauroje gatvelėje prie mano vartų atsirado graži švediška dėžė ant ratų su kažkokiais numeriais ir tvirta spyna, kurios raktą labai saugojau. Visi žinome, kaip lengva bet kokį raktą išmesti su šiukšlėmis... Kartą visai netikėtai prie manęs prisigretino žmogus ir paprašė neskubėti užtrenkti dėžės dangčio – jis norįs pasižiūrėti, ar aš kartais neišmetu knygų.

– Knygų? – susierzinęs pasakiau.

– Taip, taip.

Žmogus panėšėjo į nusigyvenusį tarnautoją. Taip ir buvo. Kaip vėliau man pasakojo, už kažkokį paslaptinę prasižengimą jis buvo išmestas iš mokytojų. Dabar nežinia, iš ko manėsi. Jis kasdien lūkuriuodavo prie mano konteinerio, godžiai, nekantriai svaidė žvilgsnius į maišą mano rankose, nors jam aiškiai pasakiau, kad knygų neturiu ir artimiausiu metu jų nežadu turėti. Kartą, ilgai trypinėjęs prie vartelių, jis pasisiūlė nupjauti žolę mano kieme. Dirbo švariai ir greitai, tačiau, vargšas, į galą visiškai užduso ir išprakaitavo. Kai nusimetė striukę, pastebėjau, kad jo marškiniuose nėra nė vienos sagos. Kai norėjau sumokėti už darbą, paaiškėjo, kad neturiu smulkių (tada ir nuėjau į viešbutį išsikeisti šimtinės ir įsitikinau, kad jie turbūt stovi ant bankroto ribos).

– O ne, – tarė buvęs mokytojas. – Nueinu pas juos dažnokai. Klientai palieka knygų, ir man jas atiduoda. Kambariai, kaip matyti, nestovi tušti... Na, jei jūs jau taip norite man sumokėti, užėikime pas mane, aš jums duosiu gražos.

Taip patekau į jo namus. Tai buvo tokia pat medinė troba, kaip ir manoji – sukrypusi ir apsilaupusiom sienom, dejuojančiu priebučiu ir sulopytu stogu – šie namiūkščiai likę iš kolektyvinių sodų laikų, tarsi laivai, įšalę laike. Užėjau vidun ir staiga atšokau persigandęs – visur buvo knygos. Stirtos siekė lubas, palangės, grindys – viskas buvo nukrauta knygomis. Žmogus negalėjo praustis, nes knygos buvo suverstos net į vonią.

– Stebitės? – patenkintas tarė žmogus, pjovęs man žolę. – Tačiau ne aš vienas toks. Turiu ir bendraminčių. Čia iš netoliese esančios kunigų seminarijos kartais užėina pažįstamas kunigas. Iš jo sulaukiu priekaištų. Jis sako, kad knygų aš turįs netgi per mažai.

Jaučiausi sutrikęs. Tylėdamas žvalgiausi, paskui paklausiau:

– Ką jūs žadate veikti šeštadienį, rytoj?

– Aš nežinau. Nieko. Stengiuosi nuo namų be ypatingo reikalo nenutolti. Saugau namus. Kiekvienas plėšikas susigundytu, jei žinotų, kokie lobiai čia slepiasi.

– Ir teisingai darote. Vadinasi, jums galima pasitikėti. Rytoj šiukšlių išvežimas. Gal padarysite man paslaugą?

– O jūs pats? Drįstu paklausti...

– Esu pakviestas į vestuves.

– Toli?

– Ne, tik dvi stotelės troleibusu.

RIBOTO NAUDOJIMO

(iki teisėtai atskleidžiant vokus, kuriuose yra valstybinio brandos egzamino užduoties ar jos dalies turinys)

RIBOTO NAUDOJIMO

(iki teisėtai atskleidžiant vokus, kuriuose yra valstybinio brandos egzamino užduoties ar jos dalies turinys)

LIETUVIŲ KALBA (GIMTOJI) ♦ Teksto rašymo užduotys ♦ 2011 m. valstybinis brandos egzaminas ♦ Pakartotinė sesija

---

– Mat kaip, – užsimastė buvęs mokytojas. – Jau daugybę metų nesu buvęs vestuvėse. Niekas nebekviečia. – Ir, staiga pagyvėjęs, tęsė: – Dažnai, ruošdamiesi naujam gyvenimui, prieš vestuves žmonės atsikrato knygų.

Aš nieko neatsakiau į tą jo pastabą.

– Štai jūsų pinigai už darbą.

Eidamas namo galvojau – jis taip ir neprižadėjo man padėti. O apie bičiulį kunigą, aišku, melas. Seminarijos dėstytojai labai užimti. Mišios, paskaitos, brevijorius, sielovada...

Aš atsidariau vartelius. Mano numeruotas konteineris atrodė tarsi ginklų dėžė, iškritusi iš karinio lėktuvo.

Atėjo šeštadienis. Aš išskubėjau į vestuves. Truputį vėlavau, tačiau laikaisi principo – jokio išlaidavimo, ir tas kelias stoteles važiauvau troleibusu. Ir koks buvo mano nustebimas, kai prie draugo namų staiga pamačiau savo kaimyną, išlipantį iš taksi. Jis ėjo žvalgydamasis į šalis, jo ilga plona nosis uodė orą, ar nepajus knygų kvapo. Ir jis vilkėjo tais pačiais marškiniais, visiškai be sagų, ir ant įkritisios plikos krūtinės kadaravo škaplieriai ir kryželis.

„Metai“, 2008, Nr. 3.

RIBOTO NAUDOJIMO

(iki teisėtai atskleidžiant vokus, kuriuose yra valstybinio brandos egzamino užduoties ar jos dalies turinys)

LIETUVIŲ KALBA (GIMTOJI) ♦ Teksto rašymo užduotys ♦ 2011 m. valstybinis brandos egzaminas ♦ Pakartotinė sesija

RIBOTO NAUDOJIMO

(iki teisėtai atskleidžiant vokus, kuriuose yra valstybinio brandos egzamino užduoties ar jos dalies turinys)

LIETUVIŲ KALBA (GIMTOJI) ♦ Teksto rašymo užduotys ♦ 2011 m. valstybinis brandos egzaminas ♦ Pakartotinė sesija